

san wòorònan

nimòrò 70

désanburu kalo

san 1977

bp:24 - bamakò (mali)

telefòn : 22104 — ccp : 0155

dòròmè 4

kibarudilalaw kuntigi : amadu ganyi kantè

kibaru

a bè bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

mali musow ka ko bée dafalen don

mali musow ka baaraw kunkòròtara nyinan san 1977 kònò ni lajèba ye, min sen fè, dinyè bée ka musow nyémögòw nana mali kònò. lajèba in kèra moti dugu de kònò.

lajèba in kèli mali kònò, o bè ko dama dòw jira, minw bè mali musow ka tònba tògò diya. o kow ye mun ni mun ye ? olu filè nin ye :

- mali musow ka cèsiri jamana baara la.
- mali musow ka kunnafonisèbèn bòli, n'o ye cèsiri ye.
- mali musow ka labèn cogo nyuman tòn kònò.
- mali musow ka baarakalan dege.
- mali musow ka yèrèdònkalan dege.
- mali musow ka bàlikukalan dege.
- mali musow ka dèmè, ka taa tòndenw ma.
- mali musow ka kanbèn tòn kònò.
- mali musow jòyòrò baaradaw la faso kònò.
- mali musow ani dinyè musow ka kanbèn.
- mali musow ka falatò ladon konyuman.

- mali musow ka dimibagatò ladon konyuman.

- mali musow ka hakili nyuman, u yèrè fèla kow ani jamana fèla kow latèmèn cogo nyuman na.

nin tògò duman dama dama de faralen nyògòn kan, ka mali ani dinyè bée labò, olu de y'a to, dinyè fan tan ani naani muso nyémögòw ye nyògòn sòrò mali kònò, lajèba in na, min sen fè, muso jòyòrò ani a niyòrò jamaw kònò, olu bée fèsèfèsèra ni hakili nyuman ye.

a jirala ko cè ani muso bée ka kan jamana kunkow latèmèn cogow la. ko danfara man kan ka kè cè ani muso ni nyògòn cè foyi kelen na : du kònò kow, baara kow, jamana kow, dinyèlatigè kow.

dinyè muso nyémögòw ka lajèba min kèra moti mara la, mali kònò, òkutòburu kalo la, san 1977 la, o y'a jira dinyè bée la, ko mali musow ka ko bée dafalen don.

amadu ganyi kantè
kibarudilalaw kuntigi

nin kibaru kònòkow

nyè 2 ni nyè 3 :
kibaru kanubagaw kuma yòrò

nyè 4 :
sunkalo bagayògò

nyè 5 :
san 1978 jate sèbèn

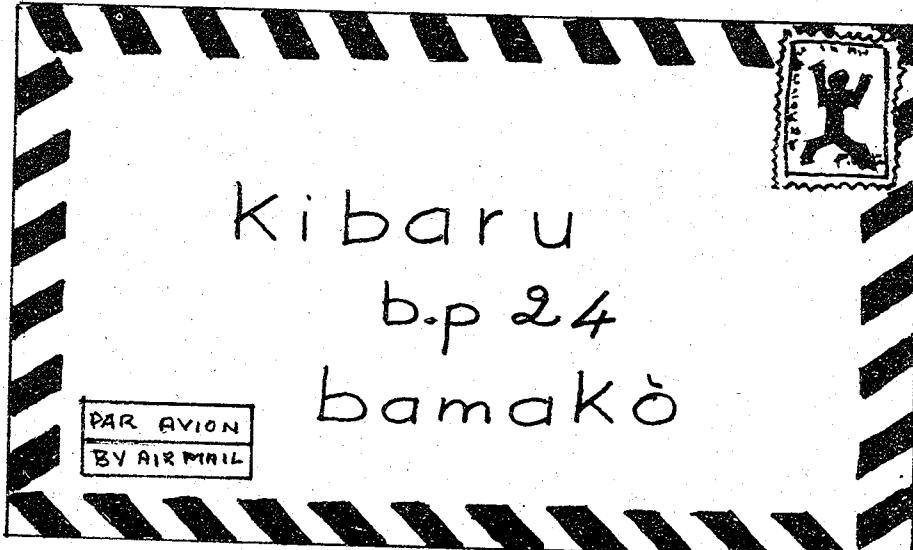
nyè 6 :
musow ka kalan kayi mara kònò

nyè 7 :
nyègèn kòròma

nyè 8 :
sanu bòli daminèna kalana

kibaru kanubagaw kuma...

kuma kòròmaw

ka bò bòle

kòrò suruku ni kòrò wulu ani kòrò jara, u ko k'u bè taa fèlè bò. u ye bonya da kòrò suruku kan, k'o kè kuntigi ye. n'u ye sogo min sòrò, o bè mara kòrò suruku fè. ni kòrò suruku ye min sòrò, a kelen b'o dun. a nana kè sa, kòrò suruku mago tè kòrò wulu ni kòrò jara la belen, fo a yèrè ka hèrè.

kòrò jara nana a ye k'o tè ko labanta ye. o bòra a ni san cè, o y'a minè, k'a bò kuntigiya la.

don dò, finyèba dò cira. o finyè in ye sogo bée faga k'a ban. kòngò ye kòrò wulu tòorò, fo ka dama tèmèn. kòrò jara ko kòrò wulu ma : - e, kòrò wulu, nin kèra baara ye. nka, i bè n'makònò.

kòrò jara wulila, ka taa fo yòrò jan, k'i cèsiri, fo ka sogo sòrò, ka n'a di wulu ma. ni wulu tun ma sogo sòrò o tuma na, a tun tè bén. kòrò jara ko :

- e, kòrò wulu, ne tè n'yèrè kelen

jòrò dè. an bée ka hèrè, ne b'o de nyini.

n'balimaw, ni finyè in tun cira, k'a sòrò, suruku in bè kuntigiya la, kòrò wulu tun bè sègèn dè. o la sa, ni kòrò wulu ko k'a tè sòn kòrò jara ka fòta ma, o tè diya hali ala ye.

ne bée kibaru kalanbagaw bée ani fasoden bée nyininka kuma kòròma in na. burama kònè

ka bò musabugu

fèn dò bée dinyè kònò, ni i ye a kelen ta, a bée kè naani ye. n'i ye a fila ta, a bée kè segin ye. n'i ye a tan ta, a bée kè binaani ye. bari, dinyè sinsi bere don bi. sanba jara

ka bò sobugu

ne ye nyò dò ye. don o don, nyò in bée dan.

nyò in ma falen. nka, a tògò falenna. o ye mun ye ?

kamatigi kulubali

ka bò tintigè

nin kèra masakè dò ye, nyè kelen tun b'a fè. mògò o mògò mana kolon kisè dan, k'a fò : kelen, fila, a bè o tigi faga.

nabarakè dò ka juru tun bè a la. nabarakè nan'a kan to don do la a terikè ma :

- i bè n'ta, ka taa masakè ka so. n'ka juru b'a la. an bè taa a minè.

terikè ko a ma :

- an bè taa a minè cogo di ? mògò dun tè se ka kolon kisè dan masakè ka so, k'a fò : kelen, fila, a b'i faga.

nabarakè ko :

- o ma se i ma.

u taara masakè ka so, ka kuma la-se a ma. a y'a ka jònökè wuli :

- taa kolon kisè ta, ka na a bòn u kòrò. cogo min, n'u bè se k'a dan, u kan'a fò : kelen, fila.

a nana sigi u kòrò. nabarakè y'i gèrè kolon kisè la, k'a fò :

- an ka faama, ni mògò ye kolon kisè dan, k'a fò : kelen, fila, i bè o faga. n'i ye i ka jamana faantanw faga ka ban, ni faantanya ko nana don min na, i yèrè bè jò n'o ye.

a b'a ka kolon kisè dan n'o kan ye. masakè nana a nyininka ko :

- yala, i b'i ka kolon kisè dan cogo di sa ?

a ko :

- faama, i tulo mada kosèbè. faama, ni mògò o mògò ye kolon dan, k'a fò : kelen, fila, e b'a tigi faga, ko o ye i nyè kelen fò. n'i ye i ka jamana faantanw faga ka ban, ni faantanya ko nana don min na, i yèrè na jò n'o ye.

masakè y'o faamu yòrò min na, a y'a ka jamana denw bée wele, k'a fò u ye :

- bée ka to k'a fò : kelen, fila. an balimaw, an ka hinè banabagatòw la. tomèkè danbele .

...yòrò - kibaru kanubagaw kuma

nyininkaliw

ka bò jana

tasuma mana tile wolonwula kè ka binjeni, ni a fòra ko tasuma sera yòrò o yòrò, ko o bin jeninen bée ka yèlèma ka kè ba ye. ani nyaamè wolonwula mana doni finikisè la, ko o finikisè bée ka yèlèma ka kè suruku ye.

yalic, suruku ninw bée se ka baw dun ka ban ? umaru jara .

ka bò tantuji

kamalen fila de taara bò u terikè la. u segintò, terikè ye litiri segin bidòn fa nònò la, k'a di u cè fila ma.

u taara se sira fara ma, ko u bë nònò tila. a y'a sòrò, bidòn fila tun bë u bolo, kelen ye litiri duuru ye, kelen ye litiri sabá ye, ko u bë nònò tila.

o nònò bë tila cogo di ?
bala danbele

ka bò zanpèrèso

cè dò taatò dugu dò la, sanji y'a bugò, fo ka nènè bila a la. a taara npogotiginin saba sòrò sira da la, u bë tigasen na. o y'a sòrò, tileròfana banna.

cè ni npogotigininw jèra ka taa so kònò. u taara se so, npogotiginin kelen ye tasuma don a kòrò, fo ka nènè bò a la pewu. filanan ye tiga wòròn k'a di a ma. o y'a sòrò, kòngò bë k'a nyè bilen. a ye o dun ka fa. da tuma serà, a sabanan taara si n'a ye.

o y'a sòrò, dòròmè mugan b'a kun. o warì ka kan ka di jumèn kelen ma u mògò saba la ? ngolo jabaatè :

ka bò SOSO

dubalen, ani toro, ani foloka, olù bangena dinyè na cogo di ?
gabukòrò keyita

kuma kòròma
jaabi

kuma kòròma dò bòra kibaru nimò- rò 65 kònò, ka bò jana, an terikè umaru jara yòrò, ko : fèn kelen bë dinyè kònò. n'i ye ji k'a la, a bë juguya. n'i ye buguri k'a kan, a bë juguya. n'i ye sugunè k'a kan, a bë juguya. nka, n'i ye daji kè a la, a bë sa. o ye mun ye ?

ne hakili la, o ye sitanè ye. mun na ?

mògò dò bë, n'a ye a da don ko gannen na, a bë suma. dò bë, n'a ye a da don a la, a bë juguya. o kòrò ye, nyè dò bë malo dò ma.

kalifa watara
kajolo

an ka yèlè dòoni

nin ye cè dò ye, a kòròkè sara, k'a to foro la. u taar'a wele ka na. a nalen, cèkòròbaw ko :

- i kòròkè sara.

cè in taara daba ani falo ta a kòròkè ka nyègèn kònò. u bë taa kaburu sen, kòròkè muso sigilen bë ka kasi. a y'i kan to muso ma :

- ne kòròkè sara, i b'i hakili to ne na.

muso y'a jaabi ko :

- mògò dò y'i kòn.

- ni dò ye n'kòn, e n'o tigi jèra ka ne kòròkè faga.

muso ko :

- e ye i kòròkè faga, walasa ne ka kè i muso ye. n'i y'a ye, i bë furuli kuma fò ne ye, i kòròkè saya diyara i ye.

u kèlela kòròkè su kun na. jumèn jo bë kèle in na ?

kamatigi kulubali
sobugu

ka bò bankumana filanan

nin kèra terikèman cè fila fè. terikèman dò ye sungurun minè dò ka dugu la. a terikè bë taa a nyaamògòkè bara. terikè ye a ka marifa ta, ka npogotigi surukutama ni marifa ye.

don dò kèra, npogotigi in wulila ko a bë taa a nyaamògòkè bara. terikè ye a ka marifa ta, ka npogotigi surukutama ni marifa ye.

jaa, waraba bë sira la. wara nana ko a bë npogotigi in minè, terikè y'a gosi. terikè ko npogotigi ma : - i da.

a y'i da. a ye wara in minè, k'a dabiri npogotigi in kan. a ko :

- n'bè taa ka na.

a taara se a terikè ma ko :

- cè, waraba filè ka i ka sungurun minè.

cè julankolon wulila, ka boli ka taa yen. a y'a sòrò, wara bë ka sungurun minè. a y'i kè wara kan, k'a bin, k'a kun ci kosèbè, k'a fò :

- ni ne tun ma se, sisani a tun bë a faga.
olu jumèn ka farin ?

dawuda tarawele

afiriki dankelen

sunkalo bagayòkò

zanwuye

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

awirili

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
						1
						2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

fewuruye

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

marisi

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

mè

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

san 1978 jate sèbèn

zuluye

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

òkutòburu

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

uti

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	4
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

nòwanburu

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

sètanburu

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

desanburu

ntènèn tarata araba alamisa juma sibiri kari						
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

musow ka kalan kayi mara kònò

zuwèn kalo la san 1977, kayi musow ye nyôgòn kafo kayi. u ye mali musow ka tònba ka wele dò de matarafa. o ye ko musow bée ka don balikukan na.

o hukumu kònò, berehima dunbuya, ni nyininkèla don balikukanlansoba la, o ye kayi muso kuntigi manasa danyoko ka nin kumakanw lase kibaru ma.

manansa danyòkò ka kuma

kabini nyinan feburuye kalo tile 2, kayi musow ka tònba y'a jira k'a fò balikukan bée kè u fè nyinan kayi. o de kama, muso bineani ani kelen ye tile wòorò kè kalan na. o musow bòra kayi dugu misèn naani la, n'o ye jamu, sajola, anbidedi, ani saame, ka fara kayi sèrikili yèrè tòn musow bée lajèlen kan, ani kayi mara tònba musow bée kan.

kalan in ye ne yèrè nisòndiya kosèbè, k'a d'a kan, musow ye kalan nin labato konyuman. sôgôma, u bëna. wula fè, u bëna. hali sanji kòrò, u bëna. o kòrò ye ko kayi musow m'a kalan to kò, k'a da min kan, balikukanlanso yera ka mèn kayi mara kònò.

bafulabèn :

bafulabèn mara musow kèmè saba ani tan kalanna kosèbè nyinan. u bësèbenni kè, u bë liburu kalan, u bëjate kè ka nyè. salon, bafulabèn kelen na, musow kèmè ani duuru de kalanna. o tuma, musow kèmè fila de farala a kan nyinan. nin bée kalan kèra kalanso duuru de kònò, k'a ta òkutòbura kalo, fo mè kalo la.

kita :

kita mara muso dòw bée tiga feere cèw fè. kita musow bée kalanso kònòtòn kònò.

kayi ani kenyèba :

anw ka mara yòrò minw bée tiga ni suman sènè sèriwusi bolo kan kayi

sèrikili ani kenyèba sèrikili kònò, o yòrò musow de tun ma kalan daminè fòlò.

nyoro ani yelimanè :

balikukanlanso ma dayèlè nyoro ni

yelimanè, bari tiga sènè sèriwusi ka baara tè olu fè yen.

nyò sènè sèriwusi min bë na baara kè karata, an y'an sara olu la, k'a fò, ni balikukanlanso daminèna olu fè tuma o tuma, u ka yen musow kalan.

kayi musow hamina kow

kayi musow ka tònba b'a nyini tiga ni suman sènè sèriwusi fè, ani nyò sènè sèriwusi fè, u ka u jiia, cogo min na kayi dugu misènw kelen keleñ musow bée se ka kalan.

tònba musow hakili la, o baara tè nyè ni kuntigiw fòlò ma u cèsiri kabila tòw nyè. bari, baara o baara, n'i b'a fè a ka kè ka nyè, e min ko o ka kè, i fòlò ka ye a nyè fè.

o tuma, ni mögò min m'a faamuya, i b'a fò : mun na, musow minw bée baara la, n'u kalannen don tubabukalan na, olu bée taa balikukanlanso yòrò ?

anw fè yan kayi, kalan bée n'a jòyòrò don. o fana, dò bée dò dòn, dò tè o dòn. anw ka jamana danbe bée sabatiya an yèrè ka kanw kalanni na. mögò se o se wali kan na, i yèrè ta nafa de ka bon. bawo, ko caman bée yen, i bée se k'o nyèfò, i n'a fò, anw ka furaw, ani an ka lawale ko minw kèra, ni mögòkòròbaw b'a lakali, olu bée sèbèn.

kalan nin ye sini nyèsigi kalan de ye. o fana de kama, mögò ma bò mögò la an ka kalan nin na. min ka

di anw ye kosèbè, balikukanlanso ka dayèlè fan bée fè, walasa mali musow bëna kalan, k'a daminè du-gubaw kònòna la, ka taa mali dugu misènw ani a sènèkèbugu bée la.

anw kayi musow ka wele bée cèw ma, a bée musow ma : ni anw mali-denw bëenna don min, ka ko bée kè an yèrè ka kanw na, o k'a sòrò, an bée kalanna. ala ka o jira mali la, ala kana a don kè nimisa don ye an ma.

ne bée min nyini musow fè, ni aw bòra yan, aw kona taa liburuw ni kayew bila sow kònò. aw k'u kè aw taama nyôgòn wye, k'u kè aw barokè nyôgòn wye.

mögò ani kungo sogow bée tun bée kuma tuma min, u ye hadamadenw ani sogow fara nyôgòn kan, ko bée kelen kelenna k'a fò, mögò min cè ka jugu ni bée ye. hadamadenw ani sogow jèra k'a fò ko lè de cè ka jugu ni bée ye. lè ko ko ale fana cè ka nyi ni ko labanbali ye.

o tuma, an k'an cèsiri, an ka du-gaw kè, ala ka kalan in kè fèn sàbatilen ye an fè yan.

mali balikukalansoba ani kibaru soba nyémogow ye taama dò kè nyögón fè, k'a ta desanburu kalo tile 8 na k'a bila a tile 26 la, san I977 kò No.

/ balikukan ko sira kan, ani ci kèlaw ka kunnafoni sèbèn ko sira kan, i n'a fó kibaru nyögónw, mò gó naani bora bamakò ka taa nayirobi keniya jamana kónó, afiriki kórón nyanfan fè, ni ani mali cè bè kilo mètèrè 5000 Bò.

nyögónyeba in ye mógo I26 fara nyögón kan, ni olu bora jamana 29 kónó, walima tónba caman bolofaraw la, i n'a fó "unesco".

nyögónye in tun nyèsinnen bè baraw kè cogo de nyèli ma don o don ka taa a fè, ni hakili kuraw ye, minw bè se ka bò jamana wèrèw mógo yorò. Hakili jira nyögón na de tun don, k'a sababu kè miiri nyuman ye, min b'a fè farafin jamanaw bèe ka sira kelen minè balikukan ko ani cikèlaw ka kunnafoni sèbènko la.

"aforolite" n'o ye jèkulu ñaniya nyumantigi ye, o de ye nyögónye in musakaw bèe bò a yèrè kun, k'a ta taamaw musakaw la, k'a bila dumuniw la ani dayòrokow musakalaw la.

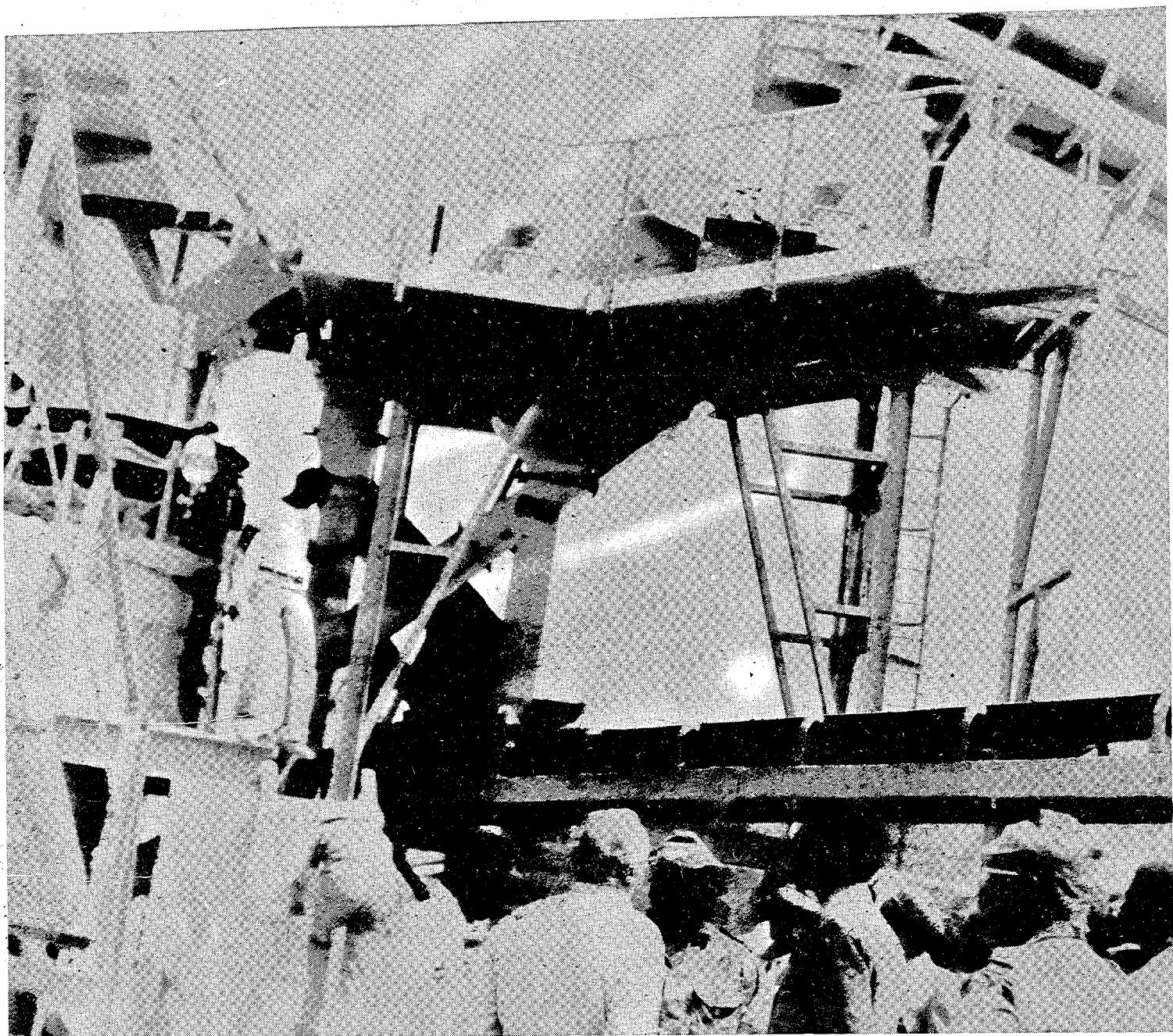
nyögónye nafama in kèra kunnawolo ani wasa ye mali mógo bolo : mali mali ka baaraw kè cogo mankutu na kò sèbè, k'a jira ko mali baaraw ka nyi ko jamana tòw ka mali ladege.

o de kósón, anw b'a nyini aw fè, aw ka da anw na, k'anw lamèn ko nyuman, k'anw ka laadilikan labato, bawo anw ka baara kè cogo kanyi, ka Bini kunun, kana se bi ma, fo kase sini ma.

mali mógo minw taara nayirobi, olu ja ani u tògòw filè ninye: ada ma berete, balikukalansoba kuntigi; babilen tarawele, balikukan kow nyènabòbaga ; balangiyèn, balikukan lanso baarakèla ani kibarudilala ; amadu ganyi kantè, kibarudilalaw kuntigi.

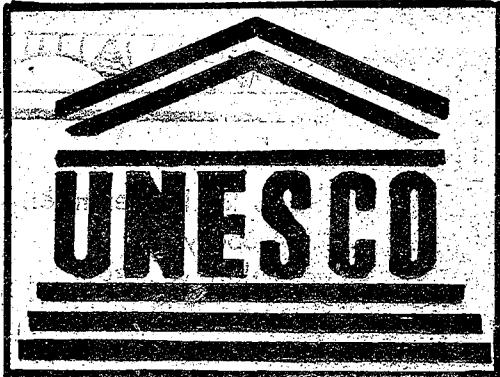
sanu bòli daminèna

kalana

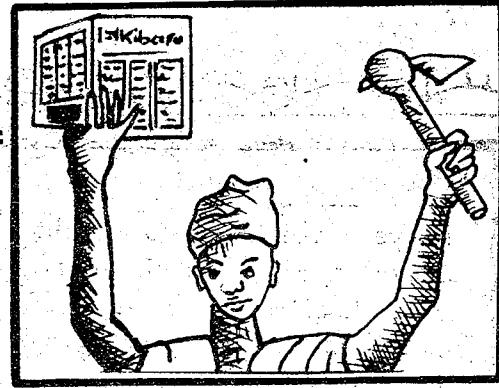
kalana bè wasulu mara la. kalana tun ye dugu misènnin ye, daman dingèw tun bè yen.
bi, kalana kèra faso jìgisèmè yòròba ye. nyininkèlaw ka baara bè ka waleya dòoni, dòoni.
bi, kalana bonyana, sanu dingèw senna, awa sanu bòli daminèna.

kibarú ye kalana ja dama dòw ta aw kama.

kibaru

bèe n'i miirina ta

nimorô 3

desanburu

san 1977

nyininkali

mun na a bè fò Ko bi demisèn, o de ye sinin mògòkòròba ye ?

"unesco" ani kibaru ka nyininkali sabanan tun nyèsinnen bè denmisèn wòjòrò de ma, u faso dilali la.

nyininkali min kèra, o filè nin ye : mun na, a bè fò ko bi denmisèn, o de ye sini mògòkòròba ye ?

nyininkali in fòra arajomali la, juma o juma, k'a ta desanburu kalo tile fòlò la san 1977, ka a bila zanwuye kalo tile 20 na san 1978 la.

nyininkali in gèlèyara. nka, jaabi jònjiòn min ka kan ka di a la, o b'a kònò. a faamuyali de tun b'a jaabili nògòya. walasa a tun ka faamuya, an y'a fò arajomali la kalo kelen ani tile 20 kònò.

o n'a ta o ta, jaabi 23 dòròn de sòròla nyininkali sabanan in na, k'a sòrò, nyininkali fòlò ta kèra jaabi 45 ye, nyininkali filanà ta kèra jaabi 96 ye. o de b'a jira ko nyininkali sabanan gèlèyara. nka, kumakanw ka nyi, sèbènw dila cogow ka nyi. aw ka baara nò yera, min b'a jira anw na ko "unesco" ka baara cogo kura in bè ka sinsi mali kònò.

bamakò dugu kònò :

jaabi 3, ka bò darawela, nya-rela ni kunnafonidisola.

kulukòrò mara :

jaabi 6, ka bò kati, kulukòrò, bananba kolokani ani kaaba kubedaw la.

segu mara :

jaabi 3, ka bò segu ani nyónò kubedaw la.

kayi mara :

jaabi 7, ka bò kenyèba, kitá, bafulabèn ani kayi kubedaw la.

sikaso mara :

jaabi 4, ka bò buguni, ani kucala kubedaw la.

a bèe lajèlen bëenna jaabi 23 de ma. muso fila de ka jaabiw sòròla nyininkali sabanan in na.

jaabi ma bò, moti, tumutu ani gawo maraw kònòw.

